

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt III. Catalogus eorum, quæ in visitatione peti possunt pro communi Religionis, seu Conventus utilitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

CAPVT II.

Qualiter à Visitatore debeat fieri generalis inquisitio, atque

De initio, aliisque præambulis Visitationis.

Accedens Visitator ad Conuentum, ut illum visitet, non patiatur se extraordinario apparatu excipi, nec præter ordinariam communis vitæ rationem in victu, & vestitu sibi quidquam parari permittat: gravitatem præsertim in actu visitationis ita remineat, ut auctoritatem, quam ejus munus postulat, servare possit.

Primo post adventum die, Missam de Spiritu sancto, reliquis diebus orationes pro salutari visitatione fieri mandabit.

Non statim visitationem exordiat: sed ut Constitutiones nostræ statuunt, prius per aliquot dies se omnibus communicandum exhibeat, singulos alloquens insigni charitatis demonstratione, ut omnes fidenter ad eum recurrere audeant: omnia præterea occultè circumspiciat, & patrem potius, quam judicem se exhibeat, præsertim ubi monastica viget disciplina; cum ibi admittæ non tam malitiæ, quam fragilitati, frequentius adscribendæ sint.

His peractis Capitulum manè convocet, & dicto hymno, *Veni Creator*, &c. plenam charitate exhortationem habeat, in qua omnes ad perfectionis studium adhortetur: moxque præcepto secundum formam Constitutionum imposito, qualiter se in ejus executione gerere debeant, (si opus fuerit, ne Charitas offendatur) admonebit, sicque Capitulo finito dimittet omnes ad cellas.

Incipiat visitationem à Templo, cujus ostio clauso videat, quomodo custodiat Sanctissimum Sacramentum, & sacrum infirmorum Oleum, & Sanctorum Reliquias visitabit; nihil tamen ex illis auferet: sedes quoque Confessoriorum, & alia, quæ tam in Templo, quam in Sacristia ad divinum cultum spectant, inspiciet. Visitabit etiam omnes officinas, præcipuè Infirmariam, infirmosque consolabitur, & si quid desit, ab Officialibus seiscrabitur, ac de medio providebit, & si quid superfluum offenderit, relegabit; super omnia de spiritali Conventus, & singulorum Fratrum progressu investigabit: quod ut præter, vocet omnes sigillatim, & ordine, quo ei magis convenire videbitur: & seorsim omnes & singulos juxta catalogum infra ponendum, memoria potius, quam scripto interroget, & quæ advertenda judicaverit, ea breviter scribat.

In hoc examine incipiat à Priore, à quo petere debet, ut ea, quæ de statu Conventus, aut de Religiosis, aut de qualitatibus eorum noverit, sibi sincere referat. Præterea ab ipso brevem uniuscujusque Religiosi informationem accipiat: deinde incipiens ab antiquioribus, singulos vocet eo ordine, quo magis ei convenire videbitur, eosque interroget, juxta formam sive catalogam inferius præscriptam; sed in his interrogationibus se omnibus amabilem exhibeat, & benevolum, ne alicujus mentem suscipio

subeat, quod ob sinistras aliquas informationes minus hilarem vultum ei ostendat: singulosque ad se venientes benignè excipiat, & patienter audiat; raro tamen in confessione sacramentali, sed si opus fuerit, ad alium confessorium remittat. In hoc autem examine præstando expedit, ut sit solus sine secretario, ut visitati libertius aliorum defectus audeant revelare.

Visitationes præteritas, ac decreta, sive mandata eis ab aliis Visitatoribus imposita petat, & de eorum observantia diligenter inquirat.

Libertatem, fidemque in manifestandis hiis, quæ ad fructuosam visitationem spectant, omnino tueatur, ita ut quisque sine gratia, & sine metu, quæ sibi opportuna videbuntur, patefaciat; si quis autem deprehensus fuerit alium deterrere, aut quavis ratione impedire, quo minus ad ipsum liberè quidquam deferatur; aut verò ei, qui aliqua derulit, quidquam objicere; pro ratione culpæ ab ipso graviter puniatur. Horrentur omnes ad veritatem sincerè dicendam; ne sitaceant, ipsis damnosum, quod forsitan contra commune Religionis bonum eveniet, imputeur: sic autem rerum veritatem inquirat diligenter, ut nequaquam exigat ab aliquo, quod per sacram doctrinam, nec ipse exigere, nec alius ipsi propalare possint; ad quod præstandum, præxim Visitatoris ex sacra Theologia diligenter collectam, & inferius positam, ad unguem (ut ajunt) observabit: Quæ autem inquirere debeat ad spiritualem profectum Conventus, ex subjecto catalogo colligere poterit.

CAPVT III.

Catalogus eorum, quæ in visitatione peti possunt pro communi Religionis, seu Conventus utilitate.

In nostra quidem Religione, ac similiter in aliis, ubi expedire videbitur, sequentia inquiret. 1. Si quid contra DEI legem acciderit, præcipuè, an sit aliquis defectus in charitate, & an inter Fratres pax & concordia vigeat? 2. De observantia trium votorum Obedientiæ, Castitatis, Paupertatis. 3. An erga Superiores amor, & debita obedientia observetur, & an in aliquo inobedienciæ, vel proprietatis vitium, aut aliquid patum honestam noverit? 4. De accurata nostræ Regulæ observantia quærat, maximè de studio Orationis mentalis, uti de præcipuo Instituto nostri scopo: & an ad illam, & alios Chori, sive Communitatis actus ferventer accurratur. 5. De officio divino, an studiosè, & cum debita pausa persolvatur? 6. De aliis Regulæ articulis, ut de jeuniis, de abstinentia carniùm, de silentio maximè post Completorium. 7. De jugi in cella mansionè sedulo petat, & an sæpè extra Claustrum prodeant? & de nimia cum secularibus, præcipuè cum feminis familiaritate, & conversatione, tam intra, quam extra domum? 8. Serventurne exactè propriæ Constitutiones, Cereemoniæ, Decreta, & Ordinationes à Superioribus traditæ? 9. An Prælati vitam communem cum aliis, ita ut sanus cum sanis, infirmus cum infirmis, ac æqualitatem, tam in victu, quam in vestitu,

CAPVT IV.

De tribus viis, quibus subditi possunt defectus, quos noverint, Visitatori manifestare.

Diximus de examine, & interrogationibus à Prælo faciendis: restat, ut modum, & viam explicemus, quam subditi in manifestandis aliorum culpis tenere debent, ne facile in re tanti momenti aberrare contingat.

Trifariam potest quis in visitatione alterius culpam Prælo manifestare, 1. Via accusationis, scilicet quando quis defert crimen in libello accusatorio ad publicam vindictam legitima interueniente subscriptione. 2. Via denunciationis iuridicæ. 3. Per viam denunciationis evangelicæ. Veratur autem discrimen non modicum inter hanc triplicem viam; nam, ut ab accusatione, & denuncatione iudiciali incipiam, hæc inter se in multis differunt. Primò, quia accusatio est delatio criminis ad Iudicem gratia punitionis delicti, cum obligatione probandi delictum: iudicialis verò denuncatio est manifestatio criminis iudicè facta Prælo, ut ipse, seruatò juris ordine, corrigat, puniat, ac bono communi, prout sibi videbitur expedire, prospiciat. 2. differunt, quia debet fieri in scriptis accusatio: denuncatio verò sufficit, si fiat solo verbo, ut colligitur ex Cap. Super his, extra, de iudiciis. 3. Petrus ab Angelis lib. supra cit. 1. par. cap. 9. & scientiæ, ac zelo probandi onus relinquens, ut inferius differemus.

Præterea accusatio, & denuncatio iudicialis differunt, nam accusator nunquam potest assu- mi in testem; denunciator verò iudicialis potest esse simul, & testis, prout aperte colligitur ex Cap. In omni negotio, de testibus, scriptur. 3. Docent Sorò, de secreto, membro. 2. q. 4. part. 4. l. c. 6. & lib. 5. De iustitia, quest. 6. art. 2. concl. 4. Navarvus in Rubrica de iudiciis n. 19. & nos inferius Tract. 2. Cap. 8. plenius probabimus.

Denuncatio iudicialis, & Evangelica, (omissa nunc accusatione, quam ab Evangelica denuncatione differre dubium non est) multum etiam inter se differunt; nam in Evangelica, nunquam iudiciali processui datur locus, neque ullum iudicii stæpitum admittit, sed regulariter movet Prælatum ad solam paternam delinquentis correctionem, emendamque, vel ad summum potest aperire viam iudici, vel per famam, vel per aliud æquivalens, ut ipse novum instituat procedendi modum, per viam inquisitionis ex munere, servatis tamen servandis, ut infra Tract. 2. dicemus. In denuncatione verò iudiciali semper iudicialiter poterit procedere Prælatum, si ei expedire videbitur. Præterea in Evangelica non exigitur à denunciatore, neque à testibus iuramentum; in iudiciali verò, & à reo, & à testibus postulatur. Demùm (ut uno verbo concludam) in iudiciali omnia substantialia iudicii observari debent, quæ tali procedendi modo competunt; in Evangelica nihil aliud requiritur, quam charitativus & paternus affectus ad corrigendos delinquentes, forma inferius à nobis præscribenda.

Tribus modis possunt defectus in visitatione Prælo manifestari.

Accusatio & denuncatio iudicialis, in quibus differant.

Legend. Quia accusator tenetur probare, & si deficiat in probatione, pœna talionis multari debet: denunciator verò non tenetur ad probationem, sed iudici tantum delicta manifestare, Prælati conscientia, ac zelo probandi onus relinquens, ut inferius differemus.

Præterea accusatio, & denuncatio iudicialis differunt, nam accusator nunquam potest assumi in testem; denunciator verò iudicialis potest esse simul, & testis, prout aperte colligitur ex Cap. In omni negotio, de testibus, scriptur. 3. Docent Sorò, de secreto, membro. 2. q. 4. part. 4. l. c. 6. & lib. 5. De iustitia, quest. 6. art. 2. concl. 4. Navarvus in Rubrica de iudiciis n. 19. & nos inferius Tract. 2. Cap. 8. plenius probabimus.

Denuncatio iudicialis & Evangelica in quibus differant.

vestitu, & aliis servet? 10. De exemplo & doctrina Prælatorum, & an singulis octo diebus Capitulum Conventuale celebretur, & subditis, tam in necessitatibus spiritualibus, quam in corporalibus paterna charitate subveniatur? 11. An de rebus omnibus sufficienter, & æqualiter, inspectis ætatibus, & necessitatibus, omnibus provideatur; maximè debilibus & ægrotis? præcipuè petat, an spiritu paterno oves sibi commissas, tam in temporalibus, quam in spiritualibus regat & gubernet: vel potius in spiritu vehementi, & virga ferrea, ita ut subditi non audeant ipsum adire, eique confidenter cor suum, suasque necessitates corporales aperire? Et an communiter omnibus amabilem se præbeat, & æqualitatem erga omnes ita servet, ut saltem exterius non videatur personarum acceptator. 12. Quomodo officiales domus se gerant in suis officiis? 13. An exercitia spiritualia à singulis juxta nostras Constitutiones quotannis fiant, ac uniuscujusque spiritum exploret de Orationis modo, de præsentia DEI, de passionum mortificatione, tentationesque sciscitari studeat. In domo maxime Novitiorum præter hæc inquirat de recta Novitiorum educatione, & an Magister regulas in instructione descriptas observet?

Idem faciat proportionaliter in Collegio circa literarum profectum, & an Prior, & Magister Regulas pro studiis ipsis datas exactè observent. Præterea examinet libros computi, & sub præcepto visitationis petat, tam à Prælo, quam à Discretis veram, & apertam, tam accepti, quam expensi rationem: & præterea quibus debitis Monasterium graveur, & præcipuè hoc debet præstare in Monialium Conventibus.

Hoc Catalogo continentur ferè omnia, quæ inquiri debent. Sed ex his, quid à singulis rogandum sit, prudentiæ Visitatoris relinquimus; non enim hæc omnia omnibus proponenda sunt. Si iudicaverit expedire, ut aliqua sibi majoris momenti scripto dentur, scripta servet diligentissimè, caveatque ne minimo quidem indicio eos, qui sibi aliquid produnt, referat.

In visitatione verò Monialium eadem ferè proportionaliter quæri possunt: præcipuè petat de Confessariis, (maximè si sint sæculares) de eorum vita, & conversatione, & an aliquam familiaritatem sæcularem cum aliqua Moniali habeant? Deindè sedulo scrutetur, an in victu, & vestitu sit aliquis abusus, vel diversitas? & an sæculares, sive Religiosi frequenter cum Priorissa, vel alia converentur? Clausuram diligenter inspiciat: confessionaria, tam intus, quam foris, rotasque introspeciat: præterea de bonis temporalibus, ac Monasteriorum redditibus attentè perquirat, & omnes computorum libros evolvat. Demùm in fine visitationis, tam Religiosorum, quam Monialium præcipiat, ut nemo agat illo modo amplius de culpis in visitatione correctis, inquirendo quis fuerit denunciator, aut quis omiserit denunciare, vel indicare aliquid Prælo.

